

Men heeft het tegenwoordig nogal eens over "de waan van de dag". Het is een uitdrukking van onbehagen. Onbehagen over luidruchtige maar niet onderbouwde ophef over opgepepte problemen. Onbehagen dat temeer terecht is als het om kwesties gaat die een bezonnen lange-termijn aanpak vragen en geen paniecreacties. Zoals in de bosbouw.

In april van dit jaar vond een interessante ronde-tafelconferentie plaats in Nieuwspoor, het parlementaire perscentrum in Den Haag. Aanleiding; het rapport "De wetenschappelijke basis van het mestbeleid" van HAN, de Stichting Heidelberg Appeal Nederland. HAN verenigt een aantal hoog- en andere geleerden die vinden dat er in ons land teveel eenzijdige berichtgeving bestaat over de milieu-risico's van bepaalde activiteiten. Zij willen bevorderen dat politieke besluiten worden gebaseerd op betrouwbare wetenschappelijke gegevens en realistische risico-analyses.

Het was een conferentie met politici, HAN, Stichting Natuur en Milieu, RIVM, DLO (Staring Centrum) en NLTO, de land- en tuinbouwers. Daar is over veel gepraat. Een klein, maar voor de bosbouw interessant aspect, licht ik er uit, namelijk de ophef over stervende bossen in Nederland. Sinds het begin van de tachtiger jaren werd in de media en in de

De waan van de dag

politiek de noodklok over het Nederlandse bos geluid: nog deze eeuw zou het grootste deel van de bossen in ons land door zure regen verdwijnen. Wie zich tegen dit doemdenken verzette, wie op andere mogelijke oorzaken van vitaliteitsproblemen wees en de ernst van die problemen relativeerde, werd weggedrukt. De 'stervende' bossen waren de invalshoek voor een daverende publiciteit over zure regen van milieu-organisaties en VROM. De milieu-minister liet zich graag in bossen fotograferen om te vertellen hoe slecht het met ons milieu ging. En de minister van Landbouw moest morrend mee. Want van de stervende bossen had men een politiek heet onderwerp gemaakt. Over de rug van de bossen heen werd een milieu-politiek bedreven, werd ook paniek gezaaid. Want als bossen door een milieuramp sterven, hoelang heeft de mensheid dan nog te leven?

Maar de bossen groeien beter dan ooit werd gedacht! Dat toonde in de laatste jaren het HOSP-onderzoek aan. En bij de conferentie in Nieuwspoor, anno 1996, werd geconcludeerd dat de idee van door zure regen stervende bossen als 'achterhaald' van de hand moet worden gewezen! Dat verbaasde de redactie van het blad "Milieudefensie" nogal. Dus men ging op pad om nadere inlichtingen in te winnen. Afllevering nr. 6 van dit jaar geeft een boeiend relaas van de opgedane ervaringen, met een gedegen inbreng van Kritisch Bosbeheer. De conclusie van de eerdergenoemde conferentie werd bevestigd; geen grootschalig bossterven door zure regen. Wat overigens onverlet laat dat het probleem van stikstofverrijking van de bodem blijft bestaan.

Intussen zijn meer dan vijftien jaren verstreken sinds men de ondergang van onze bossen begon te prediken. Jaren waarin miljoenen werden gestoken in onderzoek met een vooropgezette stellingname over de oorzaak van bepaalde verschijnselen, in plaats van in waarde vrij onderzoek naar hun oorzaak en betekenis. De vitaliteit van bomen werd onderzocht zonder dat men wist hoe die vitaliteit betrouwbaar te meten. Met dat onderzoek was ons bos niet gediend.

Er zijn meer voorbeelden van het prevaleren van de waan van de dag boven een structurelere aanpak van problemen in onze bossen. Zoals het modieuze gepraat over een hoogst noodzakelijke 'verloofing' van bepaalde bosgebieden. Die waan van de dag zou nog veel meer dan bij zure regen decennia lang zijn sporen door het Nederlandse bos kunnen trekken! Ook hier weer politieke bemoeienis en het trekken van vergaande conclusies voordat de resultaten van een breed en diepgaand, objectief en onafhankelijk onderzoek bekend zijn.

Intensief, objectief onderzoek is de basis voor een goed functioneren van onze bossen. Als politiek en beleid zich op de resultaten van zulk onderzoek richten en daarvoor ook de bestaansvoorwaarden scheppen, dan gaat het goed met de ontwikkeling van het bos en de bosbouw. Zo niet, dan kan de waan van de dag floreren, en dat leidt tot zinloze en doelloze ontwikkelingen. Dat kan ook leiden tot het verlies van structuren en posities, die van het onderzoek zelf inclusief. Wat Nederland nodig heeft is één krachtig bosbouwkundig onderzoekcentrum, niet versneden met - laat staan gedomineerd door - andere belangen.